

Lieksan kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

Kaupunginhallitus 16.06.2025 § 200
402/00.04.04/2025

Valmistelija

Elinvoimajohtaja, työllisyyspalveluvastaava

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää Lieksan kaupungilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi yleistukilaki. Yleistuki olisi uusi työttömän työnhakijan perustoimeentuloa turvaava etuus. Yleistuki olisi tarveharkintainen.

Peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea koskeva sääntely työttömyysturvalaissa ehdotetaan kumottavaksi. Työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi yleistukilaista ja peruspäivärahaa koskevista muutoksista johtuen.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työvoimaviranomaisen järjestämien työnhakukeskustelujen sisältöä ja järjestämistapaa muutettaisiin työttömyyden pitkittyessä. Lisäksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annettuun lakiin tehtäisiin yleistukilain säätämisestä ja työttömyysturvalain muuttamisesta johtuvat muutokset.

Esityksessä ehdotetaan, että yleistuen toimeenpanosta vastaisi Kansaneläkelaitos. Yleistuen myöntäisi ja maksaisi Kansaneläkelaitos. Työvoimaviranomainen tai KEHA-keskus antaisi Kansaneläkelaitokselle työvoimapolitiittisen lausunnon yleistuen maksamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräitä muita lakeja työttömyysturvalain muuttamisesta ja ehdotetusta yleistukilaista johtuvien muutosten vuoksi. Nämä muutokset olisivat pääosin teknisiä.

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2025. Muutosten ehdotetaan tulevan voimaan 1.2.2026.

Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistellut muutoksia työnhakijan palveluprosessiin. Toteutuessaan nämä muutokset vaikuttaisivat myös yleistuen saajalle järjestettävään palveluprosessiin. Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi on ollut lausuttavana Lausuntopalvelussa 10.2.-28.3.2025.

Yleistuella on kiinteä yhteys työttömän palveluprosessin toimeenpanoon. Yleistuen valmistelussa on huomioitu työ- ja elinkeinoministeriössä valmisteilla olevan työvoimapalveluiden kehittämistä koskevan hallituksen esityksen tavoitteet.

Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistellut muutoksia työttömyysturvalaissa säädettyihin niin sanottuihin työttömyysturvaseuraamuksiin. Toteutuessaan nämä muutokset vaikuttaisivat myös yleistuen saajalle asetettaviin korvauksettomiin määräraaikoihin ja työssäolovelvoitteisiin.

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan hallitus toteuttaa perusturvan uudistuksen, joka parantaa työnteon kannattavuutta, sujuvoittaa sosiaaliturvaa ja yksinkertaistaa etuuksia sosiaaliturvakomitean välimietinnön tekemät suositukset ja selvitykset huomioiden. Uudistuksen tavoitteena on aikaansaada yksi yleistuki sisältäen perusosan elämiseen, asumisosan asumiseen ja harkinnanvaraisen osan viimesijaiseksi turvaksi.

Tavoitteet

Yhteen perusturvaetuuteen siirrytään vaiheittain tukien määräytymisperusteita yhdistämällä. Työttömyyden ajan perustoimeentulon turvaaminen yhdellä etuudella sujuvoittaa sosiaaliturvaa.

Lausunto pyydetään antamaan ensisijaisesti vastaamalla Lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön viimeistään 19.6.2025.

Lieksan kaupungin lausunto:

1. Yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi yleistukilaki. Yleistuki olisi uusi työttömän työnhakijan perustoimeentuloa turvaava etuus. Lieksan kaupunki näkee perusturvan uudistuksen hyvänä, mikäli **se parantaa työnteon kannattavuutta, sujuvoittaa sosiaaliturvaa ja yksinkertaistaa etuuksia.**

Yleistukeen sisällytettävä ajallisen keston rajaaminen, varattomuusehto ja varallisuusharkinta merkitsisivät työnhakijoiden asemaan merkittävää heikennystä. Näiden kriteerien lisäämistä yleistukilakiin Lieksan kaupunki ei kannata.

2. Esityksen vaikutukset

- Lausuttavaa esityksen vaikutuksista kotitalouksiin

Harkinnanvarainen yleistuki ei saa heikentää jo heikossa työmarkkina-
asemassa olevien toimeentuloa entisestään.

- Lausuttavaa esityksen vaikutuksista toimeenpanijoihin

Lieksan kaupunki pyytää huomioimaan, että mikäli työnhakukeskustelut työvoimaviranomaisen toimipisteessä lisääntyvät, niin tämä on huomioitava myös työvoimaviranomaisten resurssoinnissa, joka osaltaan lisää kokonaiskustannuksia.

- Lausuttavaa esityksen muista vaikutuksista

3. Lakiehdotukset

Yleistukilaki

- Ei lausuttavaa

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta

- Ei lausuttavaa.

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

- Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden jaksosta

Työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestäminen yleistuen saajalle on uusi pykälä ja siinä säädettäisiin työnhakijan palveluprosessiin kuuluvien työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisestä yleistukea saavalle työnhakijalle.

Tavoitteena on, että työvoimaviranomaisten velvollisuutena on järjestää yleistuen saajan työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut lähtökohtaisesti työvoimaviranomaisen toimipisteessä silloin kun työttömyys on pitkittynyt. (alle 25-vuotiailla silloin kun on yleistukea maksettu 180 päivää ja yli 25-vuotiailla silloin kun työttömyys on kestänyt yli 400 päivää).

Mikäli työvoimaviranomaisella on riittävästi resursseja, Lieksan kaupunki näkee kasvokkain tapahtuvien työnhakukeskustelujen **huomattavasti tehokkaimmiksi**, joten muutosehdotus on kannattava silloin, kun työttömyys on pitkittynyt.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi lähitapaamisena järjestetyt työnhakukeskustelut ja erilaisten palvelujen saatavuus nähdään erittäin tärkeinä, joten niihin kannattaa panostaa.

- Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden sisällöstä

Työnhakukeskustelujen sisällön ohjeistukseen liittyvä lakipykälä on tärkeä, koska siinä opastetaan työvoimaviranomaisia arvioimaan erityisesti työttömyyden pitkittymisen syitä. Pitkittyneen työttömyyden taustan selvittämiseksi on varmistettava, että palvelutarpeen arvioinnissa on huomioitu osaamisen ja ammattitaidon merkitys ja näin arvioitavaksi tulisi myös se, onko työnhakijalla mahdollista koulutustarvetta. Lieksan kaupunki näkee tärkeäksi, että työnhakukeskusteluissa otetaan yleistuen saajan todellinen tilanne, työ- ja toimintakyky ja pitkittynyt työttömyys tehokkaammin esille ja, että edelleen ohjaus tarkoituksenmukaisiin palveluihin on mahdollista.

- Muuta lausuttavaa työvoimapalveluiden järjestämislakiin ehdotetuista muutoksista

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

- Uusi rahoitusmalli, pienentyneet valtion osuudet sekä muut työllisyydenhoidosta kerääntyvät maksut lisäävät kuntien kustannuksia huomattavasti. **Kun palkkatukityöllistäminen, työkokeilut ja erilaiset valmennukset eivät poista työnhakijoita kuntaosuuslistalta, niin työvoimaviranomaisen tarjoamia palveluja on työnhakijoille tarjolla entistä vähemmän.** Kannustava rahoitusmalli ei ole vielä osoittautunut valtakunnallisesti tehokkaaksi toimintamalliksi.

Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi.
Päätös	Kaupunginhallitus päätti antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi.
Lisätietoja	Elinvoimajohtaja Anne Karppinen, p. 040 1044 009, sähköposti anne.karppinen(at)lieksa.fi Työllisyyspalveluvastaava Raija Schroderus, p. 040 1044 312, sähköposti raija.schroderus(at)lieksa.fi